

חשמונאים (שעון חורף)

כניסת השבת: 16:23

יציאת השבת: 17:20

שבת קודש

ויגש

מכריזים על צום י' בטבת

מפטירים

"יהי דבר ה'" (יחזקאל לו')

פרסומים תורניים
בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

מהלכות ברכת הריז עפ"י שו"ע – סימן ריז' ופוסקים אזורנים

הקדמה

כתב הטור בשמים של עבודה זרה, אין מברכים עליהם לפי שאסור להריח בהם. לפיכך אין מברכים על בשמים של עובדי עבודה זרה, שהרי סתם מסיבתן לעבודה זרה. היה הולך חוץ לכרך והריח ריח אם רוב העיר עובדי עבודה זרה, אינו מברך ואם רוב ישראל מברך. נתערב ריח שמברכים עליו בריח שאין מברכים עליו כתב הרמב"ם שהולכים אחר הרוב, ובבית יוסף ציין כי מקור לזה ממסכת ברכות נב: והוסיף את דברי הרמב"ם בפרק ט' מהלכות ברכות, שאין מברכים על בשמים של ערווה, ורבי דוד אבודרהם נתן דוגמא לכך כגון קופה של בשמים תלויה בצווארה או שאוחזת בידה או בפייה ואסור להריח באותם הבשמים שמא יבוא לידי הרגל נשיקה או קירוב בשר. והרשב"א כתב בתשובה חלק א' – קסח' כי אינו יודע מה המקור לדברי הרמב"ם, ואולי מפני שעשויים להעביר הזוהמה, או לעבירה להטיל ארס של יצר.

פרטי הלכות

- א. מברכים על המוגמר פירוש - בשמים ששמים על הגחלים להריח בהם. אולם אם הוא מעשן את המוגמר בשביל לבטל הסרחון אין מברכים עליו כלל ואף שנהנה מהבשמים מאד. (משנה ברורה)
- ב. הנכנס לחנותו של בשם שיש בו מיני בשמים, מברך בורא מיני בשמים. ישב שם כל היום, אינו מברך אלא אחת. נכנס ויוצא נכנס ויוצא, מברך על כל פעם, ודווקא שלא היה דעתו לחזור, אבל היה דעתו לחזור לא יברך. (מרן בשו"ע)
- ג. יש אומרים שזה דווקא במתכוון להריח, אבל באינו מתכוון להריח, אלא שהריח בא מאילו ונהנה מזה אינו מברך, אבל רבים חולקים, וסוברים שאפילו אינו מריח במתכוון כיון שהבשמים נעשים כדי להריח בהם והוא נהנה מברך. (משנה ברורה)
- ד. אף שלהלן יבואר שצריך שיהא נעשה הבושם להריח, וזה הלא כינס סחורתו בחנותו רק למכור, באמת גם בזה נקרא עשוי להריח, מפני שנוח לו שיריחו אנשים ריח הבושם ויבואו לקנות. (משנה ברורה)
- ה. לפי זה, אם מונחים בשמים בחדרו של חנווני הבושם ולא בחנותו, ששם אינם מונחים להריח, אז אפילו אם נתכוון הנכנס שם להריח בהם אינו צריך לברך, אלא אם נטלו בידו להריח בו, שאז אותה נטילה משווה לו "עבידא לריחא" וצריך לברך. (משנה ברורה)
- ו. בורא מיני בשמים - משום שבחנות של בשמים נמצאים בו עצי ועשבי בשמים שלא ניתן להפרידם, לפיכך מברך מיני בשמים.
- ז. אין מברכים על הריח, אלא אם כן נעשה כדי להריח. לכן אין מברכים על בשמים של מתים הנתונים למעלה מהמטה, מפני שאינם אלא כדי להעביר סרחונו של מת, אבל אם הם נתונים למטה, מברכים עליהם, מפני שאנו אומרים: לכבוד החיים הם עשויים, כדי שיריחו בהם ויהנו. (מרן בשו"ע ומשנה ברורה).
- ח. אין מברכים על בשמים של בית הכסא, כלומר בשמים שמוליך אדם איסטניס לבית הכסא, כדי להעביר הריח רע, אם הולך אדם ומריח מרחוק ריח בשמים אלו אינו צריך לברך כיון שלא עשו אותם, אלא להעביר את הריח הרע, ואפילו במתכוון להריח, אינו מברך. (מרן בשו"ע ושנה ברורה)
- ט. אין מברכים על שמן העשוי להעביר את הזוהמא, כגון אדם שגופו מזיע הרבה וצריך לסוך גופו בשמני בשמים כדי להעביר זוהמת הזיעה שריחה רע וכן כשאוכל וידיו מזהמות מחמת שנגע בידיו באוכלים וסך ידי בשמן גם כן אינו מברך, מפני שגם זה עיקרו נועד להעביר הזוהמא ולא להריח ואין נפקא מינא בין שמן סתם לשמן אפרסמון שנחשב לבושם חשוב אין מברך עליהם שום ברכה כיון שלא באו אלא לסלק הזוהמא. (מרן בשו"ע ומשנה ברורה)

- י. מוגמר שמגמרים בו את הכלים - כלומר ששורפים בשמים ומעבירין כלים או בגדים על גבי עשן הבשמים ונקלט הריח בכלים או בבגדים אין מברכים עליו, מפני שלא נעשה להריח בעצמו של מוגמר אלא כדי ליתן ריח בכלים, אולם אם מתכוון הוא לגמור את כליו וגם להריח צריך לברך עליו שהרי הוא עומד גם לריח. (מרן בשו"ע ומשנה ברורה)
- יא. המריח בכלים שהם מוגמרים אינו מברך, לפי שאין עיקר, אלא ריח בלא עיקר. (מרן בשו"ע) לכן בעלי בתים שאין להם בשמים להריח במוצאי שבת קודש ונוטלים מדוכה שדכו בה בשמים ונקלט בה ריח, ומריחים ומברכים, ברכתן לבטלה שהרי זה ריח שאין לו עיקר. (משנה ברורה)
- יב. בשמים של ערווה, כגון: קופה של בשמים התלוי בצווארה, או אוחזת בידה, או בפייה אין מברכים עליהם, לפי שאסור להריח בהם שמא יבא לידי הרגל נשיקה או קירוב בשר. (מרן בשו"ע) וכל זה אפילו כשאנייה נדה. ובתולות שלנו שסתמן בחזקת נדות הם שאינן טובלות לנדותן אסור להריח בבשמייהם לדעת כולם כי בכלל עריות הן. (משנה ברורה)
- יג. כתב בשערי תשובה בשם הברכי יוסף, שאפילו בבשמים של אשתו נדה אסור להריח. (משנה ברורה)

- יד. מה שכתב מרן תלוי בצווארה זה לאו דווקא כשהוא תלוי בצווארה, אלא כוונתו בשמים שהיא רגילה לשאת בצווארה, אפילו הם מונחים כעת על השולחן גם כן אין לברך עליהם, מפני שעל ידי זה יבוא לידי הרהור אם מכירה ויודעה. (משנה ברורה)
- טו. בשמים של עכו"ם כלומר שהוקטרו לעבודת גלולים אין מברכים עליהם, לפי שאסור להריח בהם. (מרן בשו"ע ושנה ברורה)
- טז. מסיבה של עכו"ם אין מברכים על בשמים שלהם, מפני שסתם מסיבתן לעכו"ם. (מרן בשו"ע) ודווקא במסיבה אבל שלא במסיבה מותר לברך על בשמים של עובד גלולים. (משנה ברורה)
- יז. היה הולך מחוץ לעיר והריח ריח טוב, אם רוב העיר עכו"ם, אינו מברך ואם רוב ישראל, מברך. (מרן בשו"ע) והוא הדין אם הם מחצה על מחצה ישראל. (משנה ברורה)
- יח. יש אומרים דווקא כאשר הוא מתכוון להריח אז מברך, ואם לא אינו צריך לברך. אבל רוב הפוסקים חולקים על זה וסוברים שבכל מקרה בכל כיון שעל כל פנים נהנה מהריח שעולה. (משנה ברורה)
- יט. נתערב ריח שמברכים עליו בריח שאין מברכים עליו, הולכים אחר הרוב.
- כ. יש נוהגים לומר כשמריחים בשמים "ריח ניחוח אשה לה" ומנהג טוב הוא, ויש בזה כוונה גדולה על פי הסוד, ובלבד שלא יאמר בין הברכה להרחח, שלא יהיה הפסק. (רב ברכות)

אמרי בינה – אמרי זוז'ל בשבז המידות הטובות

הזכירה היא מעלה עליונה, והיא כלי שמחזק כל המצוות וכל התורה. בציצית נאמר (במדבר טו לט - מ): "וזכרתם אל כל מצוות ה' ועשיתם אותם - למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי", בתפילין נאמר (שמות יג ט): "והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיך", וכתוב (דברים טז יב): "וזכרת כי עבד היית במצרים ושמרת ועשית את החוקים האלה". וכיון שהכל תלוי בזכירה, יש לי לכתוב שלושים דברים שתזכור בכל יום שתי פעמים, ותכניסם בעמקי הלב ובמחשבותיך, לא תזכרם בפיך בלבד, אך תכתבם על לוח לבך, ואז תהיה עבודתך מקובלת לפני המקום, ברוך הוא, ותשא חן וחסד לפניו.

הזכירה הראשונה - שתזכור, איך הוציאך הבורא, יתברך, מאין ליש. וזכור הטובה שעשה עמך מעודך עד היום הזה, ואיך גידלך ונשאך על כל הבריות. וכל זה עשה לך לא מפני שהיה חייב לעשות לך, אלא בחנם עשה לך, ומרוב חסדיו גמל לך כל זה. ועבור זה אתה חייב להודות לבורא, יתברך.

השניה שיזכור חסדי ה', יתברך, שהוא שלם באיבריו. ואם היה חולה אבר אחד ובא רופא ורפא אותו, כמה היה נכנע ומחזיק טובה לרופא הוא - ק"ו שיעשה כן לפני ה' יתברך, שעשהו שלם. (אורחות צדיקים - שער הזכירה)